

Gospodarske stvari.

Umni sadjorejec.

Bolezni sadnega drevja in njih zdravila.

Kakor živina zboli in oslabi, ali pa celo pogine, če se ji ne pomaga, tako tudi drevje, če sadjorejec bolezni drevja ne pozna in v pravem času ne pomaga. Najnavadnejše bolezni sadnega drevja so:

R a k.

Kadar se po deblu ali po vejah rujave ali črne kraste pokažejo, in rapove bunke ali trohljive jamice naredijo, ki se po drevesu razširjajo in globokeje v les segajo, je znamenje, da drevo raka ima. Rak potem postane, če se koža tačas, ko je les v muzgi, odere ali odrgne in rani.

Ta bolezen se ozdravi, če se v jeseni ali spomladi, ko muzga ne teče, ves tak gujil les izreže, do zdravega, in z vrtnim mazilom rana zamaže, če je rak v deblu; če je pa ktera veja taka, se odžaga pri deblu in rana zamaže. Tudi pomaga pri takem drevju, katero še ni predebelo, in pri katerem še ta bolezen ni pregloboko v les zašla; in če se poseka in drugo posadi.

Trohljivost.

Trohljivo duplo je taka bolezen drevesa, da deblo v sredi izgine in votlo postane; pri vsem tem je drevo po koži in po vejah zdravo in sadje rodi. Ta bolezen ima svoj začetek največkrat od napčenega cepljenja, če se rana dobro ne zamaže, da se les začne v skladu sušiti, čeravno koža preraste, v sredi pa vendar les dalje gnijee; ali če se drevesu kak verh odlomi ali odseka in rana ne zaceli; ali če pri presajenju se korenina v sredi razkolje, da gre gnijoloba od tal proti vrhu. V časi pa tudi črv od spodaj gori ali od strani v les je, in les gnijiti začne. Iz črvojedne se najlažje spozna, kje da je; črv se mora brez odloge s svilo ali dratom, ki se v luknjo porine, ko se mu je malo konec zakrivil, umoriti in izpotegniti. Tej bolezni ni lahko v okom priti ali je odpraviti. Sad takega drevesa ni tako dober, kakor je zdravega.

S m o l i k a.

Smolika je, kadar drevo po koži črno kakor ožgano ali dimasto prihaja in koža odstopi, ali pa muzga iz njega solzi, ki se kakor smola strdi in grampasto bunko naredi, kar scasoma drevo konča. Ta bolezen dobi večidel kosčično sadno drevje, marelice, breskve, češnjee in češplje; kedar pa tudi jabelka in bruške.

Drevo smolikasto postane, če ima preveč živeža, če blizo kake gnojnice stoji, če mu je preveč pognojeno. Tudi pozni mrazi, ko je drevo že muzevno, muzgo strdijo in skazijo, da se lesne žilice potem zagostijo in grampe po koži naredijo. Tako drevo se ozdravi, če prepozno ni, ako se mu vsa smolika do zdravega lesa izreže in rana z drevesnim mazilom zamaže.

M a n a.

Mana ali medena rosa, je kakor v sladko reč spremenjena muzga, ktera bi bila morala cvetne popke narediti za prihodnje leto. Tako drevo nima ne letos ne prihodnje leto sadnjih popkov, in listje dolgo pikasto ostane, kder je izpostena medena rosa bila; na bruskovem in jabelnem listju je zjutraj večkrat tako obilna, da se cedi po perju ali listju, če ga bče ali mravlje prej ne popijejo. Temu se ne vé v okom priti. V kratkem topel dež, je najboljša pomoč.

O s k r u m b e.

Oskrumbe dobi drevo v slabi prsti, ki poletna vročina muzgo prepeče in skazi. Spozna se na tem, da začne koža na drevesu od tal proti vrhu dimna ali sajasta, s časoma pa krastova in grampasta prihajati. Drevo neha rasti in medli tako dolgo, da se usuši, če se mu hitro ne pomaga.

Pomaga se mu tako-le: Vso bolno kožo mu gre izrezati do zdrave, zelene kože, in rano z mazilom zamazati, drevesu pa boljšo prst dati; in če je suša, mu nekaj časa pomakati. Ako je drevo še mlado, se naj presadi v boljšo zemljo.

M a h.

Če drevo v pusti zemlji stoji, in nima zadosti živeža, da bi moglo čvrsto rasti, ali pa je na koreninah poškodovano, da so jih miši ali črvi oglodali, ali je drevo sicer zanemarjeno; takega drevesa se mah najraje loti, ki ga zlo muči, da ne le ne raste, ampak tudi ne rodi. Prva pomoč v tem obstoji, da se omenjeni vzroki odstranijo. Potem se mah po deblu in vejah čisto ostrga, s slamo, s ščetjo ali krtačo, ali pa s staro metlo dobro obdraga, in s cunjjo v lugu namočeno, drevo umije; zadnjič pa z apnom pobeli, da mah popolnoma pogine, in kar je mrčesa v skorji, se pokonča. Tako se drevo pomladi, in je v kratkem spet rodovitno.

Dopisi.

Iz Maribora 17. dné t. m. obhajali smo tukaj prvi shod za osnivanje katoliško-politiškega društva. Zbralo se je bilo blizo 500 ljudi iz mesta, največ pa iz mariborske okolice, kar je posebno veselo znamenje, da Slovenci poduka v političkih rečeh želé. — Govorili so najpreje milostlj. knezoškof, ter v prisrčni besedi poudarjali posebno dve reči, ki ste tudi društvu poglavitni namen. Prvič so lepo razložili, kako važno da je, v sedanjem času katoliško zavednost si vzbujati. Katoliška vera pravega napredka v nobeni reči ne zavra, ampak le varuje, da človek pravega pota ne zgubi. Drugič so omenili stvar, ki je zares vsej Avstriji vogelui kamen; in to je pravica, ki mora vsem narodom enaka biti. Enakopravnost so povdarjali viši pastir, in tega ravnala se hočejo tudi držati, ker je v škofiji med Slovenci tudi Nemcev.

Potem sta nemški govorila povabljeni gospoda iz Gradca, č. g. J. Karlon, „Volksblat-u“ vrednik, razlagal je v jasni besedi, kako koristna da so konservativna politička društva, ktera so najboljša šola, ako hočemo dobrega sadu od ustave, ki nam je dana. V Mariboru — pravi govornik — ima središče biti za vsa društva po dolnji Stajarski, kakor je v Gradcu središče za gornjo stran. Več ko bode društev in društvenikov, več bo tudi veljal njih glas, kadar bodo govorili. — Drugi govornik iz Gradca je v prav šaljivi besedi razlagal, da so dosedanje poskušnje, kako Avstrijo na trdne noge postaviti, sicer veliko denarja stale, pa vendar spodletele. Obrnilo se bo na bolje, ako pamet in pravica zmagate. Oba govora sta bila, kakor sta tudi zaslužila, z navdušenjem sprejeta.

Med nemškima govoroma sta se vrstila dva slovenska. Govorila sta g. g. dr. Ulaga in vrednik „Slov. Gospodarja“. Prvi je razložil pomen in potrebo konservativnega političkega društva v umevni, prostim Slovincem primerni, veselo sprejeti besedi. Dr. Prelog pa je posebno pobijal laži liberalizma, ki nas sili, da se mu z združeno močjo ustavljamo.

Drugi shod bode 31. t. m. na istem mestu, in med tem časom se vpisuje v društvo. Slovence mariborskega okraja pri tej priliki prisrčno vabimo, k društvu pristopiti, ki hoče posebno za nje skrbeti. Pravi domoljubi gotovo ne bodo zamudili lepe prilike, ki se jim po tem društvu ponuja, dramiti in učiti narod, da se zavé, poguma dobi in z naprej bolj čvrsto postopa.

Od sv. Miklavža blizo Ormuža. Malokdaj je kaj slišati in čitati o tej okolici, pa vendar smo prav živi ljudje. Jako se potezamo za narodno stvar, kakor ves ljutomerski in ormuški okraj. To nam svedoči volitev deželnega poslanca v Ljutomeru, kder je bil skorej enoglasno izvoljen narodni kandidat g. Kukovec. Mislimo, da tudi malokje tako narodnost klije kakor tukaj, in to nam svedoči prvi tabor na celem slovenskem svetu, kterege so tukajšnji slavni rodoljubje sklicali v Ljutomeru. Slov. časnikov nam hvala Bogu ne manjka, kteri nas dobro podnčujejo.

Slovenske pevce tudi imamo, kteri nas pri kapljici vina z lepimi podučljivimi pesmicami razveseljujejo. Posebno hvalo pa si zaslužijo izvrstni pevci g. Jože Moharič v Hermancu, g. Anton Jerebič pri sv. Miklavžu in Juri Tomažič v Vuzmetineh. Slava njim.

V Ljutomeru je neki „Volksbildungsverein“ na svitlo prišel, kteri meče mreže, da bi nas vlovil in pod se spravil, kar mu bo vendar, hvala Bogu, spodletelo, ker nam je Bog toliko razuma dal, da vemo, kaj je za nas prav in kaj škodljivo.